

A N FILES

Transmission of the Unforeseen
Alexander Rishaug



Transmission of the Unforeseen

Bjørn Hatterud

Har du lagt merke til hvor mye stillere Oslo sentrum er blitt de siste årene? Bensinbilene er erstattet av elbiler, og sentrumsgater er blitt bilfrie. De nye trikkene bråker mindre enn de gamle. Det som var av industri innenfor Ring 3 for 20 år siden er borte, og en travel containerhavn er transformert til et forlystelsesområde med mjukere lyder.

Slik endres lydene rundt oss over tid. Noen ganger så gradvis at vi ikke legger merke til hva som blir borte. Andre ganger kommer nye lyder til, nærmest over natta. De som brått har fått en barnehage eller samlecontainer for glass i nabologat skjønner hva jeg mener.

Lyd er en usynlig del av landskapet, like fullt er den fysisk til stede i verdenen vi inngår i, akkurat som farger, fauna, materialer og former. På tross av dette, er det sjeldent med større debatter om hvilke lyder vi ønsker oss i de offentlige rommene vi beveger oss i. Det er dessuten fort gjort å glemme at hvem som får lage lyd i samfunnet hverken er flatstrukturert eller demokratisk.

Å lage nye eller høye lyder i offentlige rom eller i naturen er et tegn på makt. Ved å lytte konsentrert kan man avdekke maktstrukturer. La oss ta en historisk rundreise. Fra middelalderen hadde vi kirkeklokkene, som ljomet over stille landskap. Mange steder var dette de eneste kulturelle elementene som kunne høres utenom menneskestemmer.

Fra 1600-tallet kom bergverkene og den første industrien med drønn, brak og repeterende støy. Bak lå utenlandske investorer, som med statens velsignelse utnyttet lokalbefolkningens skoger, landskaper og kropper. Med det store hamskiftet i landbruket fikk man kulturlandskaper fulle av rauting, bjeller og hestevrinsk. Siden kom den store industrialiseringen, kraftverkene og jernbanens tuff-tuff og tut-tut, som brøyter seg gjennom landskapene, i regi av en ekspanderende sentralstatmakt.

Alle disse endringene i lydlandskapene var resultat av politikk, strukturer og bestemmelser gjort på makroplan, oftest på avstand. Når det er store endringer i lydbildet utendørs, så henger disse sammen med endringer i

statsmakt og kapitalmakt. Det er slike endringer i sanntid som Alexander Rishaug særlig beskjeftiger seg med.

Når Alexander Rishaug jobber med lydopptak i regjeringskvarteret, under vindturbiner eller i en kryptofabrikk, er han en stille observatør av hvordan lydlige endringer transformerer et sted og hvordan de henger sammen med makt. La oss kjapt tenke sammen rundt noen av prosjektene han har jobbet med.

Rishaugs verk Y (59°54'54,76"N 10°44'46,03"Ø) (2020) er et lydopptak fra innsiden av regjeringskvarteret i Oslo, utgitt på dobbel LP. Det dokumenterer etdigert stille etterpå, ettersom innspillingen er foretatt mens området stod tomt, i etterkant av bombeangrepet utført av mannen vi ikke navngir. En terroraksjon er en brutal form for maktutøvelse, i tilfellet 22. juli innebar også terroren et ekstremt drønn, en lyd som knuste vinduer langt unna.

Som del av et nylig prosjekt, *Conversations with Land* på Lydgalleriet i Bergen forsommelen 2023, inviterte Rishaug gjester til å komme og høre på lyden av vindturbiner i Midtfjellet Vindpark. Her var fraværet av stillhet poenget. Der det før kun var natur og kulturlandskaper som folk vandret stille i, lager vindturbinene leven. Spørsmålet som melder seg, er hvem som eier fjellene våre? Er det de som har kjøpt en midlertidig bruksrett, eller familier og dyr som har trasket her i generasjoner? Enda viktigere, hvem eide stillheten som ble frarøvet folkene rundt?

I *Transmission of the Unforeseen* på Atelier Nord forholder Rishaug seg til mange av de samme problemstillingene. Her har han fylt gallerirommet med parabolantener. Men her fungerer ikke de konvekse flatene som signalmottakere. I stedet gir de fra seg lyd: en intens metallklang. Det er som om tusenvis av elektriske motorer kverner etter gull i en fjellhall. Lydene er fra en nå nedlagt kryptovalutafabrikk i Dale, der fabrikkstøy blødde gjennom veggene og tonesatte bygda rundt. Til mange av bygdeboernes fortvilelse.

Det er vanlig å tenke på stillhet som fravær av lyd, som negasjonen av noe. Men man kan like gjerne tenke på stillheten som noe eget, noe som er verdifullt i seg selv. Ofte, er vi ikke særlig gode på å verdsette stillhet. Hvis man ser bakover i tid – slik vi gjorde i stad – vil man oppdage at nye lyder ofte har blitt mottatt med glede, som tegn på framskritt og utvikling. Stille bygder ble fylt opp av støyende fabrikker, som skapte arbeidsplasser, verdier

for eierne, skattekroner lokalt og handelsvirksomhet. Med dette kom også kultur, utdanning, et sosialt sikkerhetsnett og høyere levestandard.

I dag er stort sett ikke stillstand eller stillhet noe vi opplever som en utfordring. Med verden i en klump i lomma, trådløs lyd i ørene og flimrende bilder 24/7 er stillhet blitt noe vi oppsøker. Parabolantennene til Rishaug er en påminnelse om at det ikke bare er den hørbare støyen som endrer seg over tid. Den mentale støyen har også endret seg. For bare litt over 40 år siden var det straffbart å sende radio eller TV i Norge om man ikke jobbet i NRK. Ikke nok med det: Det var straffbart å ta inn TV fra andre land enn Norge og Sverige. Staten hadde all makt over etermedier og massemedier. Om kvelden ble mediene skrudd av. Nå, i en verden der det aldri er stille, er verdien av stillheten større enn før, og den umiddelbare sammenhengen mellom framskritt og støy er blitt borte.

Legg til at støyen i dag heller ikke gir så mye tilbake til samfunnet der den lages. Profitten og kraften som stammer fra vindmøller begunstiger ikke alltid bygda som får støyen. Det samme gjelder de mange datasentrene for kryptovaluta og skylagring, som spreter opp rundt om i landet nå. Dermed er både støy og stillhet i høyeste grad politiske fenomener, knyttet til grunnleggende demokratiske prosesser som styrer hvordan goder og byrder fordeles. Dersom det ikke utvises varsomhet, vil kulturlandskapene og bygdene kunne bli stående igjen med støyen, men lite av overskuddet fra prosessene som skaper den i form av arbeidsplasser og skatteinntekter. I en slik situasjon er det ikke vanskelig å forestille seg at de sosiale arenaene som må til for å opprettholde et godt lokalsamfunn vil kunne forsvinne.

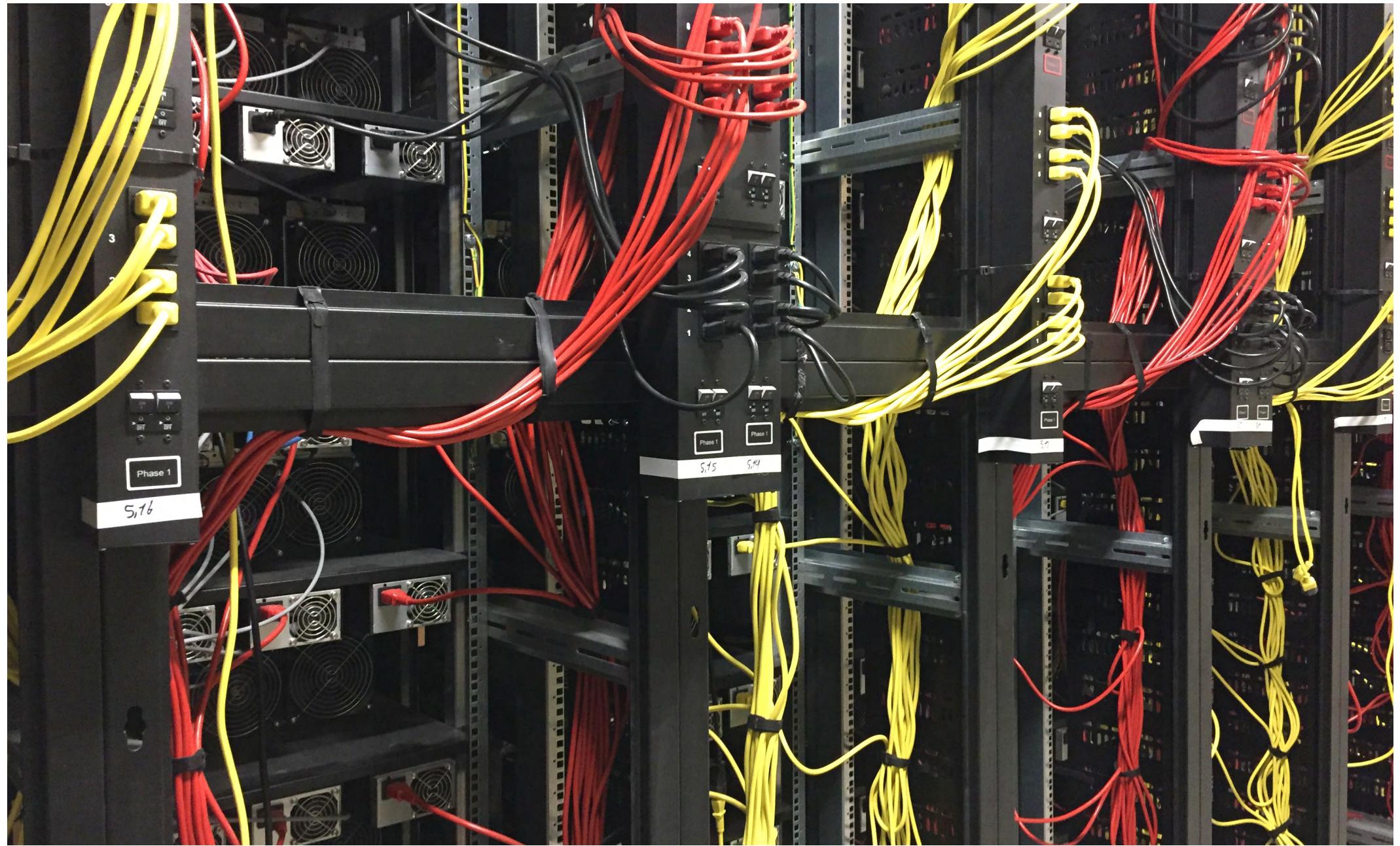
Alexander Rishaug (f. 1974) er kunstner og komponist, kjent for sin eksperimentelle tilnærming til skjæringspunktet mellom kunst, forskning og musikk. Rishaug er utdannet ved Nordland kunst og filmfagskole i Kabelvåg (1991-1993), NTNU, Kunstakademiet i Trondheim (1996-2000) og har en PhD fra Program for Kunstnerisk Forskning (PKU) ved Kunstakademiet, UiT Norges Arktiske Universitet.

Bjørn Hatterud (f. 1977) vokste opp i bygda Veldre på Hedemarken, men bor i dag i Groruddalen. Han er forfatter, kulturskribent, kurator og lager musikk. Prosjektene hans har vært svært ulike, men de har til felles at de utfordrer etablerte forestillinger om høy-/lavkultur, konformitet/motstand og normalitet/avvik.



Alexander Rishaug

Photo from research trip to Kryptovault in Dale, Hordaland, February 2019



Alexander Rishaug

Photo from research trip to Kryptovault in Dale, Hordaland, February 2019

Transmission of the Unforeseen

Bjørn Hatterud

Have you noticed how much quieter Oslo's city center has become in recent years? Gasoline cars have been replaced with electric cars, and downtown streets have become car-free. The new trams make less noise than the old ones. Most of the heavy industry within Ring 3 has disappeared over the last twenty years or so, and what used to be a busy container port has been transformed into a tourist destination with softer sounds.

These are just a few examples of how the sounds around us have changed over time. Sometimes so gradually that we don't notice what is disappearing. Other times, new sounds appear almost overnight. Those who all of a sudden have a daycare center or a glass recycling container in the neighborhood understand what I mean.

Sound is an invisible part of the landscape, yet it is physically present in the world we inhabit, just like colors, fauna, materials, and shapes. Despite this, there are rarely significant debates about what sounds we want in our public spaces. Furthermore, it's easy to forget that the power to make noise in society is neither evenly distributed or democratic.

Creating new or loud sounds in a public space or in nature is a sign of power. By listening attentively, one can uncover power structures. Let's take a historical journey. From the Middle Ages, we had church bells that rang over quiet landscapes. In many places, these were the only cultural sounds that could be heard apart from human voices.

From the 17th century, mining and the first industries started appearing along with their loud, echoing, and repetitive noises. Behind these initiatives were foreign investors who, with the blessing of the state, exploited the forests, landscapes, and bodies of the local population. With the great agricultural revolution, we got cultural landscapes full of mooing, bells, and horse whinnies. Later, industrialization brought power plants, as well as the railway's chugging and tooting, which reverberated through the landscapes under the control of an expanding central state power.

All these changes in the soundscape were the result of politics, structures, and regulations made on a macro scale, often from a distance. When there are significant changes in the outdoor soundscape, they are often connected to changes in state power and capital power. These real-time changes are what Alexander Rishaug is particularly concerned with.

When Alexander Rishaug records sound in the government quarter, under wind turbines, or in a cryptocurrency factory, he is a silent observer of how sonic changes transform a place and how they are related to power. Let's quickly think about some of the projects he has worked on.

Rishaug's work Y ($59^{\circ}54'54.76"N\ 10^{\circ}44'46.03"E$) (2020) is an audio recording from inside the government quarter in Oslo, released on a double LP. It documents a profound silence afterward, as the recording was made while the area was empty, following the bombing carried out by the man we do not name. A terrorist act is a brutal exercise of power, and in the case of July 22nd, it also involved an extreme roar, a sound that shattered windows far away.

As part of a recent project, Conversations with Land at Lydgalleriet in Bergen in the early summer of 2023, Rishaug invited guests to come and listen to the sound of wind turbines in the Midtfjellet Wind Park. Here, the absence of silence was the point. Where there used to be only nature and cultural landscapes that people walked quietly in, the wind turbines make a racket. The question that arises is who owns our mountains? Is it those who have purchased a temporary right of use, or families and animals that have roamed here for generations? More importantly, who owned the silence that now has dissapeared?

In Transmission of the Unforeseen at Atelier Nord, Rishaug addresses many of the same issues. Here, he has filled the gallery space with satellite dishes. However, these convex surfaces do not serve as signal receivers. Instead, they emit sound: an intense metallic resonance. It's as if thousands of electric motors are grinding for gold in a mountain hall. The sounds come from a now-closed cryptocurrency factory in Dale, where factory noise bleed through the walls and set the tone for the surrounding village, much to the dismay of the local residents.

It is common to think of silence as the absence of sound, as the negation of something. But you can just as easily think of silence as something in itself, something valuable. Often, we are not very good at valuing silence. By looking back through time, as we did earlier, one will discover that new sounds were often greeted with joy as signs of progress and development. Quiet villages were filled with noisy factories, creating jobs, value for the owners, local tax revenue, and trade. Along with these changes culture, education, a social safety net, and a higher standard of living also arrived.

Today, stillness or silence is not something we experience as challenging. With the world in our pockets, wireless audio in our ears, and flickering images 24/7, silence is something we seek out. Rishaug's satellite dishes are a reminder that it is not only the audible noise that changes over time. Mental noise has also changed. Just over forty years ago, it was illegal to broadcast radio or TV in Norway if you didn't work for the national broadcaster NRK. It was even illegal to receive TV from foreign countries other than Sweden. The state had absolute power over broadcasting and mass media. In the evening, broadcast media was turned off. Now, in a world where it is never quiet, the value of silence is greater than before, and the direct connection between progress and noise has disappeared.

Furthermore, the noise that occurs today doesn't necessarily give much back to the community where it is made. The profits and power from wind turbines do not always favor the communities that experience the noise. The same goes for the many data centers for cryptocurrency and cloud storage that are popping up around the country. Thus, both noise and silence are highly political phenomena, linked to fundamental democratic processes that determine how goods and burdens are distributed. If care is not taken, cultural landscapes and villages could be left with the noise but little of the proceeds from the processes that create it in the form of jobs and tax revenue. In such a situation, it is not difficult to imagine that the social spaces necessary for maintaining a lively local community could disappear.

Alexander Rishaug (b. 1974) is an artist and composer based in Oslo, known for his experimental approach at the intersection of art, research, and music. Rishaug received his education from Nordland Art and Film School in Kabelvåg (1991-1993), NTNU, the Academy of Fine Art in Trondheim (1996-2000). He holds a PhD from the Program for Artistic Research (PKU) at the Academy of Fine Art, UiT The Arctic University of Norway.

Bjørn Hatterud (b. 1977) grew up in the village of Veldre in Hedmark and currently lives in Groruddalen. He is an author, cultural writer, curator, and creates music. His projects have been very diverse, but they share the commonality of challenging established notions of high/low culture, conformity/resistance, and normality/deviation.



Alexander Rishaug

Photo from research trip to Kryptovault in Dale, Hordaland, February 2019



Alexander Rishaug

Photo from research trip to Kryptovault in Dale, Hordaland, February 2019



Alexander Rishaug

Photo from research trip to Kryptovault in Dale, Hordaland, February 2019

Alexander Rishaug Events

Alexander Rishaug & Ingrid

Bjørnaali

Ground Listening

Audiovisual performance

Kafé Hærverk

Hausmanns gate 34

Thursday 23rd of November 20.00

Alexander Rishaug in conversation

with Angus Carlyle

Atelier Nord, Olaf Ryes plass 2

Sunday 3rd of December 13:00

Atelier Nord Files

ISBN 978-82-93994-O3-9

Editors: Ida Lykken Ghosh,

Nicholas Norton

Essay: Bjørn Hatterud

Proofreading: Ida Lykken Ghosh,

Nicholas Norton,

Anna Näumann

Translation: Ida Lykken Ghosh,

Nicholas Norton

Design: Nicholas Norton

Art Direction:

Research and Development

Published on the occasion of

Alexander Rishaug's exhibition

Transmission of the Unforeseen

at Atelier Nord,

O3.11-1O.12.2023

Curated by Ida Lykken Ghosh

Lighting design by

Kyrre Heldal Karlsen.

Alexander Rishaug's artist assistant

Anna Näumann.

The exhibition is produced by

Atelier Nord with support from The

Municipality of Oslo and Arts and

Culture Norway.

The publication series Atelier Nord

Files is supported by Arts and

Culture Norway.

Atelier Nord is supported by Arts

and Culture Norway and The

Municipality of Oslo.

www.ateliernord.no

Atelier Nord

Olaf Ryes plass 2, 0552 Oslo

Opening Hours

Thursday and Friday 15-18

Saturday and Sunday 12-17

www.ateliernord.no